PRAKSISOVERSIGT · KREDITAFTALER

Praksisoversigt over kreditomkostninger og ÅOP-beregning

Hvad indgår i de samlede kreditomkostninger, hvordan ÅOP beregnes – og hvad der sker, når den er forkert

Version 2 Opdateret 22. jul. 2026 44 afgørelser · 2002–2026 Læs online

INTRODUKTION

Kreditaftaleloven bygger på ét sammenligningstal: de årlige omkostninger i procent (ÅOP), der efter § 4, nr. 9 udtrykker de samlede kreditomkostninger som en årlig procentsats af det samlede kreditbeløb, beregnet efter formlen og de supplerende antagelser i lovens bilag 1. Praksis kredser om tre spørgsmål: hvilke poster der overhovedet er "omkostninger i forbindelse med kreditaftalen" efter § 4, nr. 7 – herunder om accessoriske ydelser som forsikring og kaution reelt er obligatoriske – hvordan tallet beregnes efter § 16 og for boligkredit efter § 16 a, og hvad den civilretlige sanktion i § 23 fører til, når oplysningen mangler eller er for lav. Materialet består navnlig af Det Finansielle Ankenævns kendelser, Forbrugerombudsmandens afgørelser og en tæt EU-Domstolspraksis om forbrugerkreditdirektivet, der siden 2019 har strammet kravene til ÅOP-angivelsens præcision markant.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

01 De samlede kreditomkostninger omfatter efter kreditaftalelovens § 4, nr. 7, alle omkostninger – renter, provision, afgifter og ethvert andet honorar – som forbrugeren skal betale, og som kreditgiveren har kendskab til, bortset fra notarialgebyrer.

02 Omkostninger til accessoriske tjenesteydelser, navnlig forsikringspræmier, medregnes kun, hvis aftalen om tjenesteydelsen er obligatorisk for at opnå kreditten eller for at opnå den på de annoncerede vilkår.

03 Misligholdelsesomkostninger og omkostninger, der skal betales uanset om købet sker kontant eller på kredit, holdes uden for ÅOP-beregningen, jf. § 16, stk. 3.

04 Kontogebyrer og betalingsmiddelomkostninger skal med i ÅOP, medmindre det ikke er obligatorisk at åbne kontoen, OG omkostningerne er klart angivet separat i aftalen, jf. § 16, stk. 4.

05 ÅOP beregnes efter grundligningen i bilag 1 med mindst én decimals nøjagtighed og under antagelse af, at aftalen løber som aftalt, og at begge parter opfylder rettidigt.

06 Er ÅOP slet ikke oplyst efter § 8, stk. 2, nr. 7, kan kreditgiver højst kræve lånebeløbet med en rente svarende til Nationalbankens officielle udlånsrente pr. 1. januar/1. juli med tillæg af 5 pct., jf. § 23, stk. 1.

07 Er ÅOP angivet for lavt, er den angivne procentsats et absolut loft for, hvad kreditgiver kan kræve i kreditomkostninger, jf. § 23, stk. 2, 2. pkt.

08 Omkostninger, der ikke er medregnet i den oplyste ÅOP, kan ikke kræves betalt efterfølgende – heller ikke selv om de fremgår af kreditgiverens prisliste.

09 Sanktionen i § 23, stk. 1 og 2, bortfalder kun, hvis kreditgiver kan godtgøre, at forbrugeren trods de manglende eller urigtige oplysninger havde et forsvarligt grundlag for at bedømme kreditomkostningerne; bevisbyrden er kreditgiverens.

10 Nedsættelse af restgælden efter § 23 sker ved afkortning i de sidste ydelser, ikke ved kontant tilbagebetaling, jf. § 23, stk. 4.

11 ÅOP skal efter EU-Domstolens praksis angives som én enhedssats – ikke som et interval eller et "fra"-niveau – og de antagelser, der ligger til grund for beregningen, skal fremgå udtrykkeligt af aftalen.

12 Enkeltstående stiftelsesgebyrer nedsættes kun efter § 22, jf. aftalelovens §§ 36 og 38 c, hvis de samlede kreditomkostninger – målt på ÅOP – afviger væsentligt fra markedet; at gebyret dækker skjult formidlingsprovision til en forhandler er efter Østre Landsrets dom af 24. maj 2006 ikke i sig selv nok.

13 Ved førtidigt forfald og tilbagetagelse skal kreditomkostningerne afkortes efter § 28, men særskilt opgjorte og ikke-urimelige stiftelsesomkostninger kan kræves uden afkortning.

14 ÅOP-loftet på 35 pct. i lov om forbrugslånsvirksomheder § 11 a beregnes efter kreditaftalelovens § 16 og har sin egen omkostningssanktion ved siden af § 23.

§ 1 Hvad er en "omkostning i forbindelse med kreditaftalen"? Definitionerne i § 4, nr. 7-10

Kreditomkostningsbegrebet er defineret i kreditaftalelovens § 4, nr. 7:

> *Samlede omkostninger i forbindelse med kreditaftalen: Alle omkostninger, herunder renter, provision, afgifter og enhver anden form for honorar, som forbrugeren skal betale i forbindelse med kreditaftalen, og som kreditgiveren har kendskab til, bortset fra notarialgebyrer. Omkostninger ved accessoriske tjenesteydelser i forbindelse med kreditaftalen, navnlig forsikringspræmier, medregnes også, såfremt indgåelsen af aftalen om tjenesteydelser desuden er obligatorisk for at opnå kreditten eller for at opnå kreditten på de annoncerede vilkår og betingelser.*

Definitionen hænger sammen med tre andre: det **samlede beløb, der skal betales** (§ 4, nr. 8) er summen af det samlede kreditbeløb og de samlede kreditomkostninger; **ÅOP** (§ 4, nr. 9) er de samlede kreditomkostninger udtrykt i procent pr. år af det samlede kreditbeløb, eventuelt omfattende omkostningerne i § 16, stk. 3 og 4; og **debitorrenten** (§ 4, nr. 10) er alene den rentesats, der anvendes på de udnyttede kreditmuligheder. Det **samlede kreditbeløb** (§ 4, nr. 12) er loftet for eller summen af alle beløb, der stilles til disposition – hvilket i praksis vil sige hovedstolen eller kreditrammen **fratrukket** eventuelle stiftelsesomkostninger, jf. Finanstilsynets vejledning til prisoplysningsbekendtgørelsen.

Tre afgrænsninger driver praksis:

- **"Som kreditgiveren har kendskab til"** – forarbejderne til den nugældende § 16 (og § 17 om kreditformidlere) præciserer, at kreditgiveren "må antages at have kendskab til låneformidlingsomkostninger, hvis låneformidleren har en tilknytning til kreditgiveren, der gør at kreditgiveren har let adgang til oplysningerne", mens der ikke foreligger kendskab, "hvis formidlingsaftalen er indgået med en af kreditgiveren uafhængig tredjemand, der ikke har oplyst om omkostningerne". I **21708061** (kendelse af 11. december 2017) kunne realkreditinstituttet ikke pålægges at godtgøre et samarbejdende pengeinstituts bevillings- og ekspeditionsgebyrer på i alt 4.500 kr., men nævnet bemærkede, at det havde været *hensigtsmæssigt*, hvis instituttet havde oplyst om dem, før pantsætnings- og låneaftalen blev underskrevet.
- **Accessoriske ydelser er kun med, hvis de er obligatoriske.** Frivillige forsikringer holdes uden for. Omvendt kan et vilkår, der reelt gør en forsikring til en betingelse for kreditten, blive underkendt: i **FS-7281/2007-RAN** fastslog Retten i Randers, at et gældsbrevsvilkår om, at bortfald af kaskoforsikringen udgjorde misligholdelse, når kreditgiver bevidst havde undladt at tage pant eller ejendomsforbehold, var "et forsøg på omgåelse af kreditaftalelovens regler om sikkerhed i forbindelse med kreditkøb".
- **Negative poster tæller ikke.** Forbrugerombudsmanden fastslog i sin **forhåndsbesked af 28. november 2007**, at en "restgældsrabat" på 5 pct. ved brug af et kontokort ikke er en omkostning, som forbrugeren betaler for kreditten, og derfor hverken kan medtages i opgørelsen af kreditomkostningerne eller anvendes som negativ post i ÅOP-beregningen. Omvendt er der ikke plads til at *udelade* reelle omkostninger: i **Forbrugerombudsmandens afgørelse af 15. maj 2004** var manglende inklusion af gebyrer i ÅOP-beregningen i strid med kreditaftaleloven.

Historisk var opgørelsen samlet i den tidligere § 13, der indeholdt en udtømmende negativliste (misligholdelsesomkostninger, omkostninger ved pengeoverførsel, kontoførelse, medlemsbidrag og forsikringer, medmindre forsikringen tjente til sikkerhed for tilbagebetalingen) – gengivet i betænkning nr. 1509/2009, s. 183. Bestemmelsen blev ophævet ved gennemførelsen af forbrugerkreditdirektivet, og indholdet flyttede til definitionen i § 4, nr. 7, og undtagelserne i § 16, stk. 3.

LOV	Kreditaftaleloven § 4 · Kreditaftaleloven § 16, stk. 3-4 · Kreditaftaleloven § 17	
PRAKSIS	**Byretten** · Ford Credit mod Skyldneren: Uenighed om opsigelse af billån grundet manglende kaskoforsikring	03.03.2008
	Forbrugerombudsmanden · Restgældsrabat ved brug af kontokort kan ikke betragtes som en negativ omkostning i ÅOP-beregning	28.11.2007
	Forbrugerombudsmanden · Manglende inklusion af gebyrer i ÅOP-beregning i strid med Kreditaftaleloven	15.05.2004
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod pengeinstitutgebyrer ved realkreditfinansiering – realkreditinstituttets oplysningspligt om tredjepartsomkostninger	11.12.2017

§ 2 Beregningen af ÅOP: § 16, grundligningen i bilag 1 og de ti supplerende antagelser

§ 16, stk. 1 definerer ÅOP som den sats, der "på årsbasis [svarer] til nutidsværdien af alle fremtidige eller eksisterende forpligtelser i form af udnyttede kreditmuligheder, tilbagebetalinger og omkostninger". Selve beregningen sker efter grundligningen i bilag 1, der sætter lighedstegn mellem nutidsværdien af de udnyttede kreditmuligheder og nutidsværdien af tilbagebetalinger og omkostningsbetalinger. Bilaget fastsætter samtidig

de tekniske konventioner: et år antages at have 365 dage (skudår 366), hver måned 30,41666 dage, og resultatet angives med **mindst én decimals nøjagtighed** med almindelig oprunding fra 5.

Undtagelserne fremgår af § 16, stk. 3: ude af beregningen falder (1) omkostninger ved misligholdelse og (2) omkostninger ud over købsprisen, som skal betales, uanset om transaktionen sker kontant eller på kredit. § 16, stk. 4 er den vigtige kontoregel: kontoforvaltnings- og betalingsmiddelomkostninger **skal** med, *medmindre* det ikke er obligatorisk at åbne kontoen, **og** omkostningerne klart er angivet separat i kreditaftalen eller en anden aftale. Forarbejderne til nyaffattelsen – indført ved lov nr. 535 af 26. maj 2010 – udtrykker det sådan:

> *Hvis det er muligt at åbne en konto i forbindelse med forbrugerkreditten, men det ikke er obligatorisk, skal de omkostninger, der er relateret til kontoen, ikke indgå i beregningen af de årlige omkostninger i procent. Det er dog en forudsætning, at omkostningerne i så fald angives separat i kreditaftalen eller i en anden aftale med forbrugeren.*

§ 16, stk. 5 og stk. 6 indeholder de to grundantagelser: at aftalen forbliver gyldig i det aftalte tidsrum og opfyldes rettidigt af begge parter, og at variabel rente og variable omkostninger antages konstante fra udgangsniveauet og aftalen ud. Stk. 7 henviser til bilagets ti **supplerende antagelser**, der er skrevet med henblik på kreditformer, hvor betalingsstrømmen ikke ligger fast:

Antagelse	Indhold
Nr. 1-2	Fri trækningsret: hele kreditbeløbet anses udnyttet straks (eller på den tidligst tilladte dato ved beløbs-/tidsbegrænsninger)
Nr. 3	Flere udnyttelsesmuligheder: der regnes med den **højeste** omkostning og debitorrente på den mest benyttede udnyttelsesform
Nr. 4	Kassekredit: fuld udnyttelse i hele løbetiden; ukendt løbetid antages at være **tre måneder**
Nr. 5	Tidsubegrænset kredit (ikke kassekredit): ét års løbetid med lige store månedlige ydelser
Nr. 6-7	Ukendte datoer/beløb: tidligste dato og laveste beløb; renter betales sammen med afdrag, engangsomkostninger ved aftaleindgåelsen
Nr. 8	Ikke aftalt kreditloft: loftet anses at være **11.200 kr.**
Nr. 9	Introtilbud: den **højest mulige** debitorrente og omkostning i hele løbetiden
Nr. 10	Fast rente i første periode med senere indikatorregulering: satsen på beregningstidspunktet videreføres

Antagelse nr. 3 og nr. 9 er den strukturelle grund til, at et kontokort med en lokkerente eller et loft, som forbrugeren sjældent når, alligevel får en høj ÅOP: loven kræver, at man regner på den dyre variant. Det er også forklaringen på, at forbrugerens egne "reelle" beregninger typisk ikke holder. I **85/2022** gjorde klageren gældende, at et lån på 80.990 kr. med oplyst ÅOP på 15,06 pct. reelt havde en ÅOP på 52 pct. – og op til 77 pct. det første år. Kreditgiver fastholdt, at den oplyste ÅOP var korrekt beregnet, og at klageren havde anvendt en forkert metode; nævnet gav ikke klageren medhold i den del.

Bemærk endelig, at hjemlen til at fastsætte administrative regler om beregningen ikke blev videreført i 2010. Bekendtgørelse nr. 970 af 7. december 1992 om fremgangsmåden ved beregning af de årlige omkostninger i procent, der bl.a. bestemte, at ÅOP skulle angives med én decimal, bortfaldt derfor – fremgangsmåden følger nu udelukkende af § 16 og bilag 1, jf. forarbejderne og betænkning nr. 1509/2009, s. 89.

LOV Kreditaftaleloven § 16, stk. 1-7

PRAKSIS **Det finansielle ankenævn** · Spørgsmål om nedsættelse af månedlig ydelse på lån og overholdelse af ÅOP-loft 16.01.2023

§ 3 Boligkredit: § 16 a, bilag 4 og ESIS-skemaet i bilag 5

For kreditaftaler, der sikres ved pant eller anden rettighed i fast ejendom, gælder en parallel – men ikke identisk – beregningsregel i § 16 a. Formlen står i bilag 4, og forskellene fra bilag 1 er reelle:

- **Kontoreglen er vendt om.** Efter § 16 a, stk. 2 skal konto- og betalingsmiddelomkostninger indgå, **hvis** det er obligatorisk at åbne og opretholde kontoen for at opnå kreditten eller opnå den på de oplyste betingelser.
- **Andre standardantagelser.** Bilag 4 opererer med et kreditloft på 170.000 euro (1.500 euro for visse kredittyper), og ved fast rente i en indledende periode antages den efterfølgende rente aldrig at være *mindre end* den faste debitorrente.
- **Advarselspligt ved variabel rente.** Efter § 16 a, stk. 5 skal forbrugeren som minimum via ESIS-skemaet i bilag 5 oplyses om variationernes mulige konsekvenser for ydelsen og for ÅOP; er der intet renteloft, skal oplysningerne ledsages af en advarsel om, at de samlede kreditomkostninger kan ændre sig.
- **Illustrativ ÅOP ved lang fastrenteperiode.** Efter § 16 a, stk. 6 beregnes en yderligere illustrativ ÅOP, der kun dækker den indledende fastrenteperiode på mindst fem år, under antagelse af at restgælden indfries ved periodens udløb.

ESIS-skemaet forklarer selv, hvad tallet dækker: "De årlige omkostninger i procent (ÅOP) er de samlede omkostninger ved lånet udtrykt som en årlig procentsats", og skemaet kræver, at långiver oplyser, hvis "[f]ølgende omkostninger kendes ikke af långiver og medregnes derfor ikke i ÅOP".

På markedsføringssiden suppleres reglerne af bekendtgørelse om god skik for boligkredit § 12, hvorefter ÅOP "skal have en mindst lige så fremtrædende placering i markedsføringen som enhver renteangivelse for boligkreditten", beregnet med standardforudsætningerne i bekendtgørelsens bilag 1 (500.000 kr. og 2.000.000 kr., 30 år, annuitetslån, direkte pant i fast ejendom for det fulde beløb).

Ankenævnspraksis viser, at det er *sammenligneligheden*, der er beskyttelsesinteressen. I **21206070/2012** var et alternativt produkt (RenteMax-10) i rådgivningsskemaet anført med samme ÅOP på 3,9 pct. som det valgte F10-lån, selv om den korrekte ÅOP var ca. 2,7 pct. – en fejl på 1,2 procentpoint. Nævnet frifandt alligevel instituttet, fordi skemaet blev underskrevet **efter**, at lånevalget var truffet, og fejlen derfor ikke kunne antages at have virket bestemmende for beslutningen. Kendelsen illustrerer, at en ÅOP-fejl i et rådgivningsdokument bedømmes efter almindelige erstatnings- og årsagsregler, mens en fejl i selve kreditaftalen udløser den objektive sanktion i § 23.

Omvendt bindes forbrugeren af de omkostninger, der faktisk fremgår af de underskrevne dokumenter. I **453/2019** accepterede et flertal et formidlingsgebyr på 144.250 kr. (2 pct. af hovedstolen), selv om nævnet mente, at andelskassen burde have oplyst om sine standardpriser tidligere i forløbet; i **311/2025** var stiftelsesomkostninger på 9.825 kr., der fremgik tydeligt af det underskrevne gældsbrev, bindende, og i **133/2019** var et allerede ydet afslag på 4.000 kr. i stiftelsesomkostninger på 10.000 kr. tilstrækkeligt.

Bemærk endelig, at afkortnings- og indfrielsesreglerne i § 26, stk. 7 og § 28, stk. 5 udtrykkeligt **ikke** finder anvendelse på pantebreve i fast ejendom.

LOV Kreditaftaleloven § 16a, stk. 1-7 Kreditaftaleloven § 26, stk. 7 Kreditaftaleloven § 28, stk. 5

PRAKSIS	**Det finansielle ankenævn** · Krav om tilbagebetaling af stiftelsesomkostninger og omkostningsfri omlæggelse af lån efter boligkøb afvist	31.10.2025
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod opsigelse af boligkredit og gebyr på 144.250 kr. efter Finanstilsynets påbud til andelskasse	07.09.2020
	Det finansielle ankenævn · Erstatningskrav for forsinket indfrielse af realkreditlån og tvist om stiftelsesomkostninger ved låneomlægning	16.09.2019
	Det finansielle ankenævn · Frifindelse af Nykredit i sag om fejloplysning om ÅOP i rådgivningsskema vedrørende F10-lån	23.10.2012

§ 4 Sanktionen når ÅOP slet ikke er oplyst – § 23, stk. 1

§ 23, stk. 1 er kreditaftalelovens skarpeste civilretlige våben:

> *Er kreditomkostningerne ikke oplyst i overensstemmelse med § 8, stk. 2, nr. 7, eller stk. 5, nr. 6, skal forbrugeren højst betale lånebeløbet og en årlig rente af den til enhver tid værende restgæld, der svarer til den fastsatte referencesats med et tillæg på 5 pct. Som referencesats anses i denne lov den officielle udlånsrente, som Nationalbanken har fastsat henholdsvis pr. 1. januar og 1. juli det pågældende år.*

Den udløsende oplysningspligt er § 8, stk. 2, nr. 7, hvorefter kreditaftalen klart og tydeligt skal angive "[d]e årlige omkostninger i procent og det samlede beløb, som skal betales af forbrugeren, beregnet på tidspunktet for indgåelse af kreditaftalen" samt "[a]lle de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af denne procentsats". For kassekreditter efter § 3, stk. 2 er den parallelle pligt § 8, stk. 5, nr. 6.

Bestemmelsens historik. Reglen er en videreførelse af kreditkøbslovens § 38, stk. 1, 1. pkt. Ved den oprindelige lov om kreditaftaler var loftet Nationalbankens diskonto med tillæg af 6 pct.; ved lov nr. 434 af 10. juni 2003 blev satsen ændret til Nationalbankens officielle udlånsrente med tillæg af 5 pct. Ved gennemførelsen af forbrugerkreditdirektivet ved lov nr. 535 af 26. maj 2010 blev henvisningen flyttet, og forarbejderne forklarer hvorfor:

> *Med den nuværende henvisning til § 9, stk. 1, nr. 3, er stk. 1 knyttet til oplysninger om kreditomkostningerne angivet som beløb. En tilsvarende oplysning indgår ikke i den foreslåede § 8, og det foreslås derfor, at stk. 1 knyttes til de årlige omkostninger i procent og det samlede beløb, som skal betales af forbrugeren.*

Sanktionen er altså siden 2010 knyttet direkte til ÅOP-angivelsen.

Anvendelsen i praksis. Den centrale kendelse er **314/2017**. Et gældsbrev på 346.813,34 kr. med en variabel rente på 11,50 pct. p.a. var oprettet via bankens erhvervsafdeling til indfrielse af en erhvervskredit, som klageren havde kautioneret for. Banken gjorde gældende, at der var tale om et erhvervslån, og at der derfor ikke skulle oplyses ÅOP. Nævnet fastslog, at lånet var et privatlån omfattet af kreditaftalelovens § 1 – uanset at det dækkede erhvervsgæld og var administreret af en erhvervsafdeling – at gældsbrevene manglede ÅOP-oplysningen i strid med § 8, stk. 2, nr. 7, og at klageren ikke havde haft et forsvarligt grundlag

for at bedømme kreditomkostningerne. Resultatet blev, at renten blev nedsat til Nationalbankens officielle udlånsrente med tillæg af 5 procentpoint, og at banken skulle gennemføre reguleringen inden 30 dage.

Forbrugerombudsmanden har brugt sanktionen som brancheløftestang. I gennemgangen af **brugtvognsbranchen** (2004) blev det indskærpet, at kreditoplysningerne skal gives skriftligt **ved aftalens indgåelse** – typisk på slutsedlen og ikke først i den senere købekontrakt – netop fordi manglende overholdelse kan medføre, "at forbrugeren kun skal betale lånebeløbet med en begrænset rente, jf. Kreditaftaleloven § 23, stk. 1". Samme pointe fremgår af Forbrugerombudsmandens retningslinjer for kortfristede lån indgået som fjernsalgsaftaler:

> *Fx kan en manglende eller fejlagtig oplysning af kreditomkostningerne føre til en nedsættelse af den rente, som låntager skal betale, jf. kreditaftalelovens § 23. Manglende oplysninger om aftalevilkår og -betingelser eller oplysningerne i kreditaftalelovens § 8 vil desuden forlænge fristen for at fortryde lånet, jf. lovens § 19, stk. 2, nr. 2.*

LOV	Kreditaftaleloven § 1 · Kreditaftaleloven § 8, stk. 2, 5 · Kreditaftaleloven § 23, stk. 1	
PRAKSIS	**Det finansielle ankenævn** · Manglende oplysning om ÅOP i gældsbrev fører til nedsættelse af renten på privatlån	09.11.2018
	Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmandens fokus på aftalevilkår og oplysningspligt ved brugtvognshandel	28.04.2004

§ 5 For lavt angivet ÅOP og "glemte" gebyrer – § 23, stk. 2, og undtagelserne i stk. 3-4

§ 23, stk. 2 indeholder to selvstændige regler:

> *Er kreditomkostningerne angivet efter § 8, stk. 2, nr. 7, eller stk. 5, nr. 6, kan kreditgiveren ikke på grundlag af aftalen i øvrigt kræve yderligere kreditomkostninger. Er oplysningen om de årlige omkostninger i procent for lavt angivet, kan kreditgiveren ikke kræve højere kreditomkostninger, end hvad der svarer til den procentsats, der er angivet.*

1. pkt. – de "glemte" omkostninger. Har kreditgiver oplyst kreditomkostningerne, er den oplyste opgørelse udtømmende. Det illustreres skarpt af **548/2012**: banken havde opkrævet administrationsgebyrer på 600 kr. pr. termin – i alt 5.900 kr. – på et valutalån i schweizerfranc. Gebyrerne var ikke medtaget i de samlede kreditomkostninger ved lånets indgåelse. Nævnet fastslog, at kreditgiver dermed havde mistet retten til at kræve dem, og pålagde banken at betale beløbet tilbage. Kendelsen viser, at henvisning til en prisliste ikke reparerer en mangelfuld omkostningsopgørelse i selve aftalen.

2. pkt. – for lav ÅOP. Angives ÅOP for lavt, bliver den angivne procentsats et **loft**. Reglen blev indført med den oprindelige lov om kreditaftaler, og forarbejderne begrunder den principielt:

> *Hvis der er uoverensstemmelse mellem oplysningen om kreditomkostningerne angivet som et beløb og som de årlige omkostninger i procent, skal forbrugeren kun betale kreditomkostninger i overensstemmelse med den af opgørelserne, som er mest gunstig, idet forbrugeren har ret til at bygge på de oplysninger, der skal gives. Selv om den nævnte uoverensstemmelse som oftest vil bero på regnefejl eller ukyndighed, er det dog rimeligt at sanktionere overtrædelsen med en nedsættelse af omkostningerne, da oplysningen kan have været bestemmende for forbrugeren, for hvem fejlens årsag må være uvedkommende.*

De samme forarbejder afklarer den omvendte situation – **for højt** angivet ÅOP:

> *Kan det på grundlag af de i øvrigt foreliggende oplysninger konstateres, at kreditomkostningerne er blevet angivet for højt både som beløb og som de årlige omkostninger i procent, følger det af almindelige aftaleretlige fortolkningsprincipper, at forbrugeren kun skal betale de kreditomkostninger, som en korrekt udregning fører til.*

Undtagelsen i stk. 3. Efter § 23, stk. 3 gælder stk. 1 og 2 ikke, "hvis kreditgiveren kan godtgøre, at forbrugeren på trods af de manglende eller urigtige oplysninger har haft et forsvarligt grundlag for at bedømme kreditomkostningerne". Bevisbyrden ligger hos kreditgiver, og forarbejderne peger på, at bestemmelsen navnlig rammer tilfælde, hvor uoverensstemmelsen er "af åbenbart uvæsentlig betydning". I **314/2017** var undtagelsen udtrykkeligt fremme, men blev ikke anset for opfyldt.

Afkortningsreglen i stk. 4. Fører stk. 1 eller 2 til en formindskelse af restgælden, skal forbrugeren fortsat betale efter den aftalte ordning, "således at afkortning sker i den eller de sidste ydelser, som skal betales", jf. § 23, stk. 4. Sanktionen udløser altså ikke et kontant tilbagebetalingskrav for en løbende kredit, men afkorter aftalens hale.

Grænsen mod rene oplysningsfejl. Ikke enhver unøjagtighed rammes af § 23. I **309/2017** manglede låneaftalen den korrekte debitorrente (5,95 pct. i stedet for 6,11 pct.), men de samlede kreditomkostninger på 40.114 kr. og ÅOP på 6,61 pct. var korrekte og allerede beregnet ud fra den rigtige sats. Nævnet konstaterede en overtrædelse af § 8, men anså den for udbedret, da banken gav klageren en ny 14-dages fortrydelsesret efter § 19, stk. 2. Den samme løsning valgte Forbrugerombudsmanden i **sagen af 23. november 2017**, hvor en banks oplyste debitorrente ikke stemte overens med de øvrige kreditoplysninger, herunder den angivne ÅOP: banken gav tilsagn om at identificere alle berørte kunder og orientere dem om deres fortsatte fortrydelsesret.

LOV	Kreditaftaleloven § 8 · Kreditaftaleloven § 19, stk. 2 · Kreditaftaleloven § 23, stk. 2-4	
PRAKSIS	**Det finansielle ankenævn** · Indsigelse om manglende oplysning om debitorrente i billån og efterfølgende korrektion samt indsigelse mod gebyrforhøjelse	29.11.2018
	Det finansielle ankenævn · Manglende oplysning om ÅOP i gældsbrev fører til nedsættelse af renten på privatlån	09.11.2018
	Det finansielle ankenævn · Bank pålagt at tilbagebetale gebyrer på valutalån grundet manglende oplysning om kreditomkostninger	06.09.2013
	Forbrugerombudsmanden · Bank tilsidesatte oplysningspligten ved kreditaftaler: Manglende overensstemmelse mellem debitorrente og ÅOP	23.11.2017

§ 6 EU-retten: enhedssats, obligatoriske accessoriske ydelser og sanktionernes proportionalitet

Kreditaftalelovens ÅOP-regler gennemfører forbrugerkreditdirektivet 2008/48/EF — et **totalharmoniseringsdirektiv**, jf. artikel 22, stk. 1 og betænkning nr. 1509/2009, s. 21. Kernebestemmelserne er artikel 3, litra g (samlede kreditomkostninger), artikel 19 (beregning), artikel 10, stk. 2, litra g (angivelse i aftalen) og artikel 23 (effektive, proportionale og afskrækkende sanktioner). De supplerende beregningsantagelser i bilag I, del II, blev ændret ved Kommissionens direktiv 2011/90/EU.

Præcisionskravet. I **C-290/19** (Home Credit Slovakia, 19. december 2019) fastslog Domstolen kravet om præcis angivelse af ÅOP i forbrugerkreditaftaler: satsen skal angives som én enhedssats og ikke som et interval mellem to værdier. Kravet suppleres af **C-677/23** (23. januar 2025), hvor Domstolen adskilte løbetid og beregningsantagelser: løbetiden behøver ikke angives formelt, hvis forbrugeren "uden vanskeligheder og med sikkerhed" kan fastslå den, mens ÅOP-antagelserne skal fremgå udtrykkeligt:

> *Eftersom de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af ÅOP, kan være af en kompleks karakter, […] er det nødvendigt, at de angives klart, koncist og udtrykkeligt i en kreditaftale, idet den eneste måde for forbrugeren at fastlægge dem på ved at læse de forskellige vilkår i denne aftale ikke er tilstrækkelig.*

Dommen er direkte relevant for det danske krav i § 8, stk. 2, nr. 7, 2. pkt., om at "[a]lle de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af denne procentsats, angives".

Accessoriske ydelser og kaution. I **C-714/22** (Profi Credit Bulgaria, 21. marts 2024) og **C-337/23** (13. marts 2025) tog Domstolen stilling til omkostninger ved accessoriske tjenesteydelser og kautionskrav, som formelt er valgfrie, men reelt er en betingelse for kreditten. Sådanne omkostninger skal medregnes i ÅOP, en forkert angivet ÅOP kan sidestilles med en manglende angivelse, og kontraktvilkårene kan efterprøves for urimelighed. Dette er den EU-retlige spejling af "obligatorisk"-kriteriet i § 4, nr. 7, 2. pkt.

Overvurderet ÅOP og uigennemskuelige gebyrer. I **C-472/23** (Lexitor, 13. februar 2025) behandlede Domstolen den omvendte situation – en overvurderet ÅOP – sammen med vilkår om uigennemskuelige gebyrændringer og spørgsmålet om sanktionernes proportionalitet.

Sanktionernes rækkevidde. Tre domme tegner rammen. I **C-755/22** (Nárokuj, 11. januar 2024) accepterede Domstolen ugyldighed og fortabelse af renter som sanktion, selv når aftalen var fuldt opfyldt og forbrugeren ikke havde lidt skade – at betinge sanktionen af skade ville "tilskynde kreditgiveren til at se bort fra den forpligtelse, der påhviler vedkommende". I **C-339/23** (24. oktober 2024) blev det fastslået, at artikel 23 ikke er til hinder for **differentierede** sanktioner for henholdsvis kreditværdighedsvurdering og oplysningspligt, fordi konsekvenserne er forskellige:

> *Tilsidesættelsen af forpligtelsen til at vurdere forbrugerens kreditværdighed kan således betyde, at denne forbruger indgår en kreditaftale, der udsætter den pågældende for overdreven gældsætning og insolvens. Konsekvenserne af tilsidesættelsen af oplysningspligterne kan derimod variere væsentligt […] sådanne tilsidesættelser kan f.eks. gøre det vanskeligt for forbrugeren at sammenligne tilbuddene på kredit eller udøve rettighederne i medfør af nævnte kreditaftale.*

Det er præcis den danske model: § 23 rammer omkostningsoplysningen, mens tilsidesættelse af § 7 c om kreditværdighedsvurdering sanktioneres ad andre veje.

Misligholdelsesomkostninger holdes udenfor. I **C-409/23** (Riverty/AfterPay, 17. oktober 2024) byggede Domstolen netop på ÅOP-systematikken:

> *Artikel 19, stk. 2 og 3, i direktiv 2008/48 udelukker udenretlige omkostninger og omkostninger ved misligholdelse fra beregningen af de årlige omkostninger i procent (ÅOP). Beregningen af ÅOP forudsætter, at aftalen opfyldes på de aftalte vilkår.*

Domstolen tog dog forbehold for omgåelse: hvis kreditgiver "fra kreditaftalens indgåelse forudser forbrugerens manglende overholdelse af betalingsforpligtelsen med henblik på at opnå en økonomisk fordel", skal omkostningerne kunne inddrages. Det svarer indholdsmæssigt til § 16, stk. 3, nr. 1.

Beregningsgrundlaget. I **C-744/24** (23. april 2026) fastslog Domstolen, at renter ikke må beregnes af kreditomkostningerne, men kun af det faktisk udbetalte lånebeløb – en dom, der rammer den udbredte danske praksis med at lægge stiftelsesomkostninger oven i den forrentede restkøbesum. Endelig danner **C-321/22-**, **C-224/19** (Caixabank, om oprettelsesgebyrer i realkreditlån) og **C-215/21** rammen for den parallelle urimelighedskontrol efter direktiv 93/13/EØF.

LOV Kreditaftaleloven § 4 | Kreditaftaleloven § 7c | Kreditaftaleloven § 8, stk. 2 | Kreditaftaleloven § 16, stk. 3

PRAKSIS

EU-Domstolen · Renter må ikke beregnes på kreditomkostninger – kun på det faktisk udbetalte lånebeløb (C-744/24)	23.04.2026
EU-Domstolen · Kautionskrav i forbrugerkredit: Omkostninger skal medregnes i ÅOP og kontraktvilkår kan efterprøves for urimelighed	13.03.2025
EU-Domstolen · Oplysningspligt og sanktioner i forbrugerkreditaftaler: Overvurderet ÅOP og uigennemskuelige gebyrændringer	13.02.2025
EU-Domstolen · Krav til angivelse af løbetid og ÅOP-antagelser i forbrugerkreditaftaler	23.01.2025
EU-Domstolen · Medlemsstaters ret til at fastsætte forskellige sanktioner for manglende kreditværdighedsvurdering og brud på oplysningspligt i forbrugerkreditaftaler (Sag C-339/23)	24.10.2024
EU-Domstolen · Forbrugerkreditdirektivets anvendelsesområde ved 'køb nu, betal senere'-tjenester: Betydningen af morarenter og inkassoomkostninger for undtagelsen om rentefri kredit	17.10.2024
EU-Domstolen · Åbenhed om årlige omkostninger i forbrugerkredit og vurdering af accessoriske tjenesteydelser	21.03.2024
EU-Domstolen · Sanktioner ved manglende kreditværdighedsvurdering af forbrugere trods fuld tilbagebetaling af kreditaftalen	11.01.2024
EU-Domstolen · Urimelige kontraktvilkår i forbrugerkreditaftaler: Omkostninger, retlig interesse og delvis ugyldighed	23.11.2023
EU-Domstolen · Urimelige kontraktvilkår i realkreditlån: Omkostningsfordeling, oprettelsesgebyrer og forældelse i forbrugeraftaler	16.07.2020
EU-Domstolen · Krav om præcis angivelse af de årlige omkostninger i procent (ÅOP) i forbrugerkreditaftaler	19.12.2019

§ 7 Forbrugerombudsmandens praksis om ÅOP-tallets indhold og præsentation

Forbrugerombudsmanden har over to årtier opbygget en samlet linje for, hvad der må – og ikke må – indgå i ÅOP, og hvordan tallet skal præsenteres.

Hvad tælles med:

- **Rabatter er ikke negative omkostninger.** En restgældsrabat på 5 pct. ved brug af et kontokort udgør ikke en omkostning, forbrugeren betaler for kreditten, og kan derfor ikke medregnes ved opgørelsen af kreditomkostningerne eller ved ÅOP-beregningen, jf. **forhåndsbeskeden af 28. november 2007**. En ÅOP kan altså ikke "trylles" negativ.
- **Gebyrer skal med.** Manglende inklusion af gebyrer i ÅOP-beregningen er i strid med kreditaftaleloven, jf. **afgørelsen af 15. maj 2004**.
- **De enkelte poster behøver ikke oplyses separat.** I **udtalelsen af 26. august 2013** vurderede Forbrugerombudsmanden efter en ordlydsfortolkning, at skiltningsreglerne ikke kræver, at hver enkelt omkostningstype, der indgår i ÅOP, oplyses selvstændigt – bl.a. fordi bestemmelsen er strafsanktioneret, og et sådant krav derfor skulle fremgå klart. Domstolene har dog det sidste ord om fortolkningen.

Hvordan tallet skal præsenteres:

- **Ingen "fra"-satser.** I **sagen om låneformidling mod pantebreve** (1. april 2009) blev det indskærpet, at en angivelse af ÅOP som "fra" 8,4 pct. henholdsvis 9,3 pct. ikke er dækkende. Forudsætningerne for

beregningen skal oplyses – pantets placering i prioritetsrækkefølgen, eventuelle realkreditlån og udlæg – og det anbefaledes at vise konkrete eksempler for forskellige sikkerhedsniveauer. Linjen er den samme som EU-Domstolens senere krav om en enhedssats i **C-290/19**.

- **Fremtrædende placering – ikke "et klik væk".** I **sagen mod en bilproducent** (4. juni 2025) blev de lovpligtige kreditoplysninger først givet efter et aktivt klik og uden et repræsentativt eksempel; virksomheden vedtog en bøde på 190.000 kr. for overtrædelse af markedsføringslovens § 18, jf. §§ 5-6 og 8.
- **Læsbarhed.** I **sagen om computerfinansiering** (28. november 2023) var oplysningerne om ÅOP, løbetid, samlet beløb og ydelsesstørrelse trykt for småt og sammenblandet med andre vilkår – politianmeldelse fulgte.
- **Kviklån.** I **sagen af 18. april 2016** markedsførte en udbyder lån med eksempler som "Lån 1.000 kr. betal 1.090 kr." uden ÅOP eller samlede kreditomkostninger og med uklare betegnelser som "Rente %" og "Effektiv Rente"; udbyderen betalte en udenretlig bøde på 300.000 kr. Tilsvarende blev en bilforhandler i **2011** politianmeldt for mangelfuld skiltning om ÅOP på lånetilbud.

Det administrative regelgrundlag. Præsentationsreglerne findes i markedsføringslovens § 18 (forbrugerkredit) og § 19 (boligkredit) samt for pengeinstitutter i prisoplysningsbekendtgørelsens § 6 og § 7, der bl.a. kræver, at instituttet oplyser "om de omkostninger og forudsætninger, der er anvendt ved beregningen af ÅOP", og anvender standardforudsætningerne i bilag 1 (kassekredit 50.000 kr./5 år, billån 200.000 kr./7 år, boliglån 500.000 kr. og 2.000.000 kr./30 år, forbrugslån 40.000 kr./5 år). Finanstilsynets vejledning til bekendtgørelsen præciserer skillelinjen mellem skiltnings- og beregningsreglerne:

> *Pengeinstituttets egne gebyrer sammen med eksempelvis offentlige afgifter skal i henhold til kreditaftaleloven medtages, når der beregnes ÅOP. Kunden vil dermed få oplyst en ÅOP, indeholdende flere end bare pengeinstituttets egne omkostninger.*

Vejledningen understreger samtidig, at manglende overholdelse af bekendtgørelsen "ikke i sig selv [vil] have civilretlige konsekvenser" – den civilretlige sanktion ligger i kreditaftalelovens § 23.

LOV	Kreditaftaleloven § 16 · Markedsføringsloven § 18 · Markedsføringsloven § 19	
PRAKSIS	**EU-Domstolen** · Krav om præcis angivelse af de årlige omkostninger i procent (ÅOP) i forbrugerkreditaftaler	19.12.2019
	Forbrugerombudsmanden · Bilproducent politianmeldt for vildledende prisoplysninger og mangelfuld kreditmarkedsføring	04.06.2025
	Forbrugerombudsmanden · Virksomhed politianmeldt for mangelfuld oplysning om låneomkostninger i markedsføring af computerfinansiering	28.11.2023
	Forbrugerombudsmanden · Låneudbyder straffes for mangelfulde kreditoplysninger og vildledende renteangivelser i markedsføring af kviklån	18.04.2016
	Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmandens vurdering af oplysningskrav vedrørende gebyrer og provisioner i ÅOP-beregninger	26.08.2013
	Forbrugerombudsmanden · Bilforhandler politianmeldt for mangelfuld skiltning om ÅOP på lånetilbud	19.07.2011
	Forbrugerombudsmanden · Vildledende angivelse af ÅOP i annoncer for låneformidling	01.04.2009
	Forbrugerombudsmanden · Restgældsrabat ved brug af kontokort kan ikke betragtes som en negativ omkostning i ÅOP-beregning	28.11.2007
	Forbrugerombudsmanden · Manglende inklusion af gebyrer i ÅOP-beregning i strid med Kreditaftaleloven	15.05.2004

§ 8 Urimelige stiftelsesomkostninger og skjult formidlingsprovision – § 22, jf. aftalelovens §§ 36 og 38 c

Ved siden af ÅOP-sanktionen står en ren rimelighedskontrol i kreditaftalelovens § 22:

> *Er det beløb, som forbrugeren efter aftalen skal betale som vederlag eller omkostninger, urimeligt, skal det nedsættes til, hvad der skønnes rimeligt. Medmindre andet bestemmes af retten, sker afkortningen i det eller de sidste beløb, der skal betales efter aftalen.*

Områdets stridspunkt har været bilfinansiering, hvor stiftelsesprovision og dokumentgebyr i realiteten dækkede en formidlingsprovision til bilforhandleren – med den bivirkning, at den nominelle rente kunne holdes kunstigt nede.

Første fase – nævnet nedsatte. I **291/2003** (kendelse af 26. februar 2004) var etableringsomkostningerne 8.950 kr., og det kom frem, at bilforhandleren havde modtaget 4.000 kr. i provision fra finansieringsselskabet. Et flertal nedsatte stiftelsesprovisionen fra 3.000 kr. til 1.500 kr. og dokumentgebyret fra 2.750 kr. til 1.000 kr. i medfør af § 22 og aftalelovens § 38 c, jf. § 36, med den begrundelse, at beløbene var kunstigt høje for at dække forhandlerprovisionen, og at metoden vildledte kunden. Et mindretal på to ville frifinde, fordi den samlede ÅOP var det afgørende parameter. Nævnet fulgte samme linje i **185/2004**. Samme kendelse noterede i øvrigt, at et gebyr på 450 kr. for afnotering af ejendomsforbeholdet ved indfrielse **ikke** var en kreditomkostning, men betaling for en efterfølgende serviceydelse.

Anden fase – Østre Landsret vendte praksis. Sagen 185/2004 blev indbragt for domstolene og henvist til Østre Landsret som principiel. Nævnet satte i mellemtiden en række sager i bero – se **161/2005**, **kendelsen af 9. marts 2006** og **kendelsen af 4. maj 2006**. Ved dom af 24. maj 2006 fastslog landsretten, at der hverken i kreditaftalelovens § 22 eller i anden lovgivning findes specifikke regler om gebyrers størrelse ved lånestiftelse; en nedsættelse forudsætter derfor, at omkostningerne er **urimeligt høje** efter aftalelovens §§ 36 og 38 c. Landsretten fandt ikke grundlag for nedsættelse, fordi de samlede kreditomkostninger ikke afveg væsentligt fra markedet, og fordi selskabet lovligt kunne indregne formidlingsprovision til bilforhandleren i gebyrerne.

Tredje fase – nævnet fulgte dommen. I **178/2005** (stiftelsesomkostninger 10.980 kr., ÅOP 6,74 pct.) og **23/2006** (9.545 kr., ÅOP 9,015 pct.) afviste flertallet nedsættelse med direkte henvisning til dommen – i 23/2006 med stemmerne 3 mod 2, hvor mindretallet fastholdt, at gebyrerne dækkede skjult formidlingsprovision og foreslog en skønsmæssig nedsættelse på 3.470 kr. Linjen blev bekræftet i **61/2009** og videreført i **23/2013**, hvor samlede stiftelsesomkostninger på 10.745 kr. (heraf 3.800 kr. stiftelsesprovision og 3.495 kr. dokumentgebyr) blev anset for accepteret ved kontraktunderskriften.

Retstilstanden i dag kan sammenfattes sådan:

Spørgsmål	Svar efter praksis
Findes der et lovbestemt loft for stiftelsesgebyrer?	Nej – kun urimelighedsvurderingen i § 22, jf. aftalelovens §§ 36 og 38 c
Må formidlingsprovision til en forhandler indregnes i gebyrerne?	Ja, jf. Østre Landsrets dom af 24. maj 2006
Hvad er målestokken?	De **samlede** kreditomkostninger målt på ÅOP sammenholdt med markedet – ikke den enkelte post
Er accept ved underskrift afgørende?	Som udgangspunkt ja, når omkostningerne er specificeret i aftalen, jf. 23/2013, 198/2013 og 311/2025

At § 22 dog ikke er en tom bestemmelse, viser **49/2002**, hvor rykkergebyrer på 150 kr. blev nedsat til 100 kr. efter nævnets faste praksis, og hvor et gebyr på 25 kr. for fremsendelse af indbetalingskort bortfaldt helt på grund af manglende klar hjemmel i aftalegrundlaget. Og i **198/2013** blev en stiftelsesprovision på 2 pct. af lånebeløbet plus dokumentgebyrer à 500 kr. udtrykkeligt vurderet – og ikke tilsidesat – efter aftalelovens § 36.

LOV	Aftaleloven § 36 · Aftaleloven § 38c · Kreditaftaleloven § 22	
PRAKSIS	**Det finansielle ankenævn** · Krav om tilbagebetaling af stiftelsesomkostninger og omkostningsfri omlæggelse af lån efter boligkøb afvist	31.10.2025
	Det finansielle ankenævn · Afvisning af indsigelse mod stiftelsesomkostninger og gebyrer i et kortvarigt kundeforhold hos DiBa Bank	09.05.2014
	Det finansielle ankenævn · Indsigelser mod tinglysningsomkostninger, renter og gebyrer i forbindelse med bilfinansiering	13.11.2013
	Det finansielle ankenævn · Tvist om størrelsen af stiftelsesomkostninger på en købekontrakt til bilfinansiering	09.09.2009
	Det finansielle ankenævn · Størrelse af stiftelsesomkostninger ved bilfinansiering og spørgsmål om urimelighed	08.11.2006
	Det finansielle ankenævn · Vurdering af stiftelsesomkostningers rimelighed ved køb af bil på købekontrakt	26.09.2006
	Det finansielle ankenævn · Størrelsen af stiftelsesomkostninger på billån og spørgsmålet om udsættelse af sagen	04.05.2006
	Det finansielle ankenævn · Pengeinstituts finansieringsselskab får medhold i udsættelse af sag om bilgebyrer grundet verserende landsretssag	09.03.2006
	Det finansielle ankenævn · Tvist om rimelighed af stiftelsesomkostninger på billån og sagens udsættelse på landsretsafgørelse	02.11.2005
	Det finansielle ankenævn · Stiftelsesomkostninger for billån på 8.950 kr. nedsat grundet vildledende prisstruktur	09.12.2004
	Det finansielle ankenævn · Nedsættelse af urimelige stiftelsesomkostninger og dokumentgebyr i bilfinansieringssag	26.02.2004
	Det finansielle ankenævn · Nedsættelse af rykkergebyrer og manglende hjemmel til opkrævningsgebyr ved kreditaftale	14.05.2002

§ 9 Opgørelse af kreditomkostninger ved førtidigt forfald, tilbagetagelse og førtidig indfrielse – §§ 26 og 28

Når kredittiden afkortes, skal omkostningerne følge med ned. § 28 regulerer situationen, hvor **kreditgiver** kræver førtidig betaling eller tager det solgte tilbage:

- Stk. 2: beregnes kreditomkostningerne som en procentdel af restgælden eller som et gebyr pr. ydelse, kan der ikke kræves kreditomkostninger for den ubenyttede del af kredittiden.
- Stk. 3: beregnes de på andet grundlag (typisk forudberegnede kreditomkostninger lagt oven i kontantprisen), kan endnu ikke forfaldne afdrag kun kræves med "en så stor del, som lånebeløbet udgør af summen af samtlige afdrag".
- Stk. 4: stiftelsesomkostninger, der er **særskilt opgjort i aftalen og ikke urimelige**, kan kræves betalt uden afkortning og fragår i de afdrag, der skal afkortes.

Begrundelsen for netop denne konstruktion findes i betænkning nr. 839/1978 om køb på kredit, s. 80, hvor udvalget forklarede, at afbetalingslovens hidtidige forholdsmæssige reduktion ikke var "matematisk korrekt", og hvor koblingen mellem stiftelsesomkostninger og rimelighedskravet blev udtrykt direkte:

> *Særlige hensyn gør sig gældende vedrørende de omkostninger, som refererer sig til stiftelsen af kreditten. Da disse omkostninger er uafhængige af kredittiden, er det næppe rimeligt at lade reduktionen omfatte disse. [...] Det er dog en betingelse, at disse stiftelsesomkostninger er særskilt opgjort i købeaftalen, og at de ikke er urimelige. Dette krav stilles, fordi det ellers kunne være fristende for kreditor at henføre så mange af kreditomkostningerne som muligt under stiftelsesomkostningerne, da disse som hovedregel ikke bliver reduceret.*

Der er altså en indbygget forbindelse mellem § 28, stk. 4, og rimelighedskontrollen efter § 22: jo mere af prisen der placeres i et engangsgebyr, jo strengere bliver rimelighedsprøvelsen.

§ 26 regulerer den modsatte situation, hvor **forbrugeren** selv indfrier. Efter stk. 1 har forbrugeren til enhver tid ret til hel eller delvis indfrielse og "herefter ret til en reduktion af de samlede kreditomkostninger, der består af renter og omkostninger i den resterende del af aftalens løbetid". Kreditgivers kompensation er efter stk. 2 og stk. 3 begrænset til 1 pct. af det førtidigt tilbagebetalte beløb (0,5 pct. hvis restløbetiden er under et år) og kan aldrig overstige det rentebeløb, forbrugeren ellers skulle have betalt, jf. stk. 5.

Det uafklarede spørgsmål er, om **stiftelsesomkostninger** skal reduceres forholdsmæssigt ved førtidig indfrielse. I **39/2021** indfriede klageren et billån efter blot 3,5 måneder og krævede med henvisning til EU-Domstolens Lexitor-dom (C-383/18) forholdsmæssig refusion af stiftelsesomkostninger på 17.395 kr. (heraf 9.500 kr. i stiftelsesprovision og 4.295 kr. i dokumentgebyr). Kreditgiver gjorde gældende, at § 26, stk. 1, efter dansk retstradition og forarbejder ikke giver ret til refusion af særskilt opgjorte stiftelsesomkostninger, og at en ændring krævede lovgivning. Det Finansielle Ankenævn **afviste sagen som principiel** og henviste den til domstolene – klagegebyret blev tilbagebetalt. Spørgsmålet er dermed fortsat ikke afgjort i dansk retspraksis, men § 26, stk. 1 nyaffattes ved lov nr. 1322 af 20. november 2025, der "præciserer forbrugerens ret til nedsættelse af de samlede omkostninger ved førtidig tilbagebetaling" med virkning fra 20. november 2026.

LOV Kreditaftaleloven § 22 | Kreditaftaleloven § 26, stk. 1-7 | Kreditaftaleloven § 28, stk. 1-5

PRAKSIS **Det finansielle ankenævn** · Refusion af stiftelsesomkostninger ved førtidig indfrielse af billån 27.08.2021

§ 10 ÅOP-loftet på 35 pct. og markedsføringsforbuddet ved 25 pct.

ÅOP-beregningen efter kreditaftalelovens § 16 er ikke kun et oplysningstal – den er også målestok for to selvstændige forbud, der blev indført som led i kviklånsreguleringen.

Omkostningsloftet. Efter lov om forbrugslånsvirksomheder § 11 a må hverken fysiske eller juridiske personer indgå en kreditaftale med en forbruger, hvis ÅOP overstiger **35 pct.**, og bestemmelsen henviser udtrykkeligt til, at "[d]e årlige omkostninger i procent beregnes efter § 16 i lov om kreditaftaler". Loftet gælder ikke boligkreditaftaler. Sanktionsstrukturen er trappet:

Overtræder	Retsvirkning
Forbrugslånsvirksomhed med tilladelse (og finansielle virksomheder)	Kan ikke kræve højere omkostninger end svarende til en ÅOP på 35 pct.; skal foretage genberegning af kreditaftalen

Fysisk/juridisk person uden tilladelse	Kan **kun** kræve det samlede kreditbeløb tilbagebetalt – dvs. rente- og omkostningsfri kredit
Afkortning	Sker i den eller de ydelser, der forfalder **først** (modsat § 23, stk. 4, hvor der afkortes bagfra)

Markedsføringsforbuddet. Efter markedsføringslovens § 11 a er markedsføring af kreditaftaler forbudt, hvis forbrugslånsvirksomheden udbyder forbrugerkredit med årlige omkostninger på **25 pct. eller derover** – med undtagelser for markedsføring på eget forretningssted, egen hjemmeside/fjernsalgssystem og for varekredit knyttet til en konkret vares kontantpris.

De to lofter forudsætter, at ÅOP er beregnet korrekt efter § 16 og bilag 1 – herunder efter de supplerende antagelser om højeste rente og fuld udnyttelse. Det er derfor det samme beregningsgrundlag, der afgør, om aftalen overhovedet må indgås, hvordan den må markedsføres, og hvad kreditgiver kan kræve efter § 23.

I **85/2022** påberåbte klageren sig ÅOP-loftet over for et lån på 80.990 kr. med oplyst ÅOP på 15,06 pct. og debitorrente på 13,3 pct. Nævnet fulgte ikke klagerens egen beregning på 52-77 pct. og fandt ikke grundlag for at tilsidesætte aftalen; to medlemmer bemærkede dog i et mindretalsvotum, at banken burde have fremlagt sin kreditværdighedsvurdering efter § 7 c, da anmodningen om ydelsesnedsættelse kom kort efter låneoptagelsen.

Baggrunden for reguleringen fremgår af Forbrugerombudsmandens retningslinjer for kortfristede lån, der allerede i 2014 konstaterede, at udbuddet af kortfristede lån var steget, at "disse lån fortsat er kendetegnet ved en høj ÅOP", at lånebeløbene voksede, og at antallet af misligholdte lån steg.

LOV Kreditaftaleloven § 7c · Kreditaftaleloven § 16 · Lov om forbrugslånsvirksomheder § 11a · Markedsføringsloven § 11a

PRAKSIS **Det finansielle ankenævn** · Spørgsmål om nedsættelse af månedlig ydelse på lån og overholdelse af ÅOP-loft 16.01.2023

§ 11 Hvad rammer § 23 – og hvad rammer den ikke? En afgrænsning

Praksis viser en klar arbejdsdeling mellem kreditaftalelovens sanktionsspor, og forveksling af dem er en hyppig fejlkilde.

§ 23 rammer:

- Manglende ÅOP og manglende angivelse af det samlede beløb, der skal betales, i **selve kreditaftalen** – **314/2017**.
- Omkostninger, der ikke er medtaget i den oplyste omkostningsopgørelse, men efterfølgende opkræves – **548/2012**.
- For lavt angivet ÅOP, hvor den angivne sats bliver loft.

§ 23 rammer ikke:

- **Rene oplysningsfejl uden omkostningsmæssig virkning.** I **309/2017** var debitorrenten angivet forkert, men ÅOP og de samlede kreditomkostninger var rigtige; sagen blev løst gennem § 19, stk. 2 om forlænget fortrydelsesret.
- **Fejl i rådgivningsmateriale uden for aftalen.** **21206070/2012** bedømmes efter erstatningsretlige regler om årsagssammenhæng, ikke efter § 23.

- **Størrelsen af et i øvrigt korrekt oplyst gebyr.** Her er hjemlen § 22, jf. aftalelovens § 36 og § 38 c – se **291/2003** og **178/2005**.
- **Tredjeparters gebyrer, som kreditgiver ikke har kendskab til. 21708061** – men grænsen er glidende, jf. forarbejdernes kendskabskriterium.
- **Overtrædelse af prisoplysningsbekendtgørelsen som sådan**, der ifølge Finanstilsynets vejledning "ikke i sig selv [vil] have civilretlige konsekvenser", men kan udløse påbud og bødestraf.

Anvendelsesområdet skal afklares først. § 23 forudsætter, at aftalen overhovedet er en forbrugerkreditaftale. To afgørelser illustrerer, at grænsedragningen ikke er formel: i **314/2017** var et lån optaget af privatpersoner med CPR-numre til indfrielse af erhvervsgæld alligevel omfattet af loven, og i **BS-19060/2024-OLR** fastslog Østre Landsret den 6. maj 2025, at en "køb nu, betal senere"-ordning, der for forbrugeren fremstod rente- og gebyrfri, men hvor behandleren betalte en implicit rente på ca. 11 pct., udgjorde et oprindeligt trepartsforhold omfattet af kreditaftaleloven. Kreditgiver havde over for forbrugeren hævdet det modsatte:

> *Vores betalingsaftale er ikke omfattet af et trepartsforhold, da en rente- og gebyrfri betalingsordning ikke er omfattet af kreditaftaleloven, og dertilhørende regler om trepartsforhold.*

Landsretten tiltrådte byrettens modsatte resultat og pålagde kreditgiver at tilbagebetale hele det modtagne beløb på 20.796 kr. efter § 33, stk. 3 og 4. Afgørelsen ligger i forlængelse af EU-Domstolens **C-409/23** om, hvornår en "rentefri" ordning falder uden for direktivet.

LOV Kreditaftaleloven § 19, stk. 2 · Kreditaftaleloven § 22 · Kreditaftaleloven § 23 · Kreditaftaleloven § 33, stk. 3-4

PRAKSIS	**EU-Domstolen** · Forbrugerkreditdirektivets anvendelsesområde ved 'køb nu, betal senere'-tjenester: Betydningen af morarenter og inkassoomkostninger for undtagelsen om rentefri kredit	17.10.2024
	Landsretten · Landsretssag om finansieringsselskabs tilbagebetalingspligt ved tandlægekliniks konkurs (trepartsforhold)	06.05.2025
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse om manglende oplysning om debitorrente i billån og efterfølgende korrektion samt indsigelse mod gebyrforhøjelse	29.11.2018
	Det finansielle ankenævn · Manglende oplysning om ÅOP i gældsbrev fører til nedsættelse af renten på privatlån	09.11.2018
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod pengeinstitutgebyrer ved realkreditfinansiering – realkreditinstituttets oplysningspligt om tredjepartsomkostninger	11.12.2017
	Det finansielle ankenævn · Bank pålagt at tilbagebetale gebyrer på valutalån grundet manglende oplysning om kreditomkostninger	06.09.2013
	Det finansielle ankenævn · Frifindelse af Nykredit i sag om fejloplysning om ÅOP i rådgivningsskema vedrørende F10-lån	23.10.2012
	Det finansielle ankenævn · Størrelse af stiftelsesomkostninger ved bilfinansiering og spørgsmål om urimelighed	08.11.2006
	Det finansielle ankenævn · Nedsættelse af urimelige stiftelsesomkostninger og dokumentgebyr i bilfinansieringssag	26.02.2004

§ 12 Sammenfatning og den kommende retstilstand efter lov nr. 1322 af 20. november 2025

Sammenfatning af praksis. Tre linjer træder frem:

1. **Indholdssiden er direktivstyret og udvides.** Definitionen i § 4, nr. 7 er en næsten ordret gengivelse af artikel 3, litra g, i direktiv 2008/48/EF, og EU-Domstolen har i **C-714/22** og **C-337/23** trukket "obligatorisk"-kriteriet i retning af en realitetsvurdering: det afgørende er, om ydelsen reelt er en betingelse for kreditten, ikke hvordan aftalen er formuleret.
2. **Formsiden er blevet skarpere.** ÅOP skal være én enhedssats (**C-290/19**, jf. tilsvarende Forbrugerombudsmandens afvisning af "fra"-angivelser), beregningsantagelserne skal fremgå udtrykkeligt (**C-677/23**), og en forkert ÅOP kan sidestilles med en manglende.
3. **Sanktionssiden er dansk-specifik, men EU-konform.** § 23 er en omkostningssanktion, ikke en ugyldighedssanktion: kreditten består, men prisen kappes til referencesats + 5 pct. eller til den oplyste procentsats, med afkortning bagfra. EU-Domstolen har i **C-755/22** og **C-339/23** bekræftet, at medlemsstaterne har et betydeligt skøn, og at differentierede sanktioner er tilladt.

Samtidig er ankenævnspraksis om **gebyrstørrelser** siden Østre Landsrets dom af 24. maj 2006 restriktiv: nedsættelse efter § 22 kræver, at de samlede kreditomkostninger – målt på ÅOP – er urimelige, og ikke blot at en enkelt post dækker skjult provision.

Kommende ændringer. Det reviderede forbrugerkreditdirektiv, direktiv (EU) 2023/2225, er gennemført ved lov nr. 1322 af 20. november 2025 med **ikrafttræden den 20. november 2026**. For kreditomkostnings- og ÅOP-reglerne betyder loven bl.a.:

Bestemmelse	Ændring
§ 4, nr. 6-7	Nyaffattelse af definitionerne af kreditformidler og samlede omkostninger, herunder undtagelse af notarer og omkostninger ved accessoriske tjenester
§ 4, nr. 9	Forkortelsen **ÅOP** indsættes, og henvisningen til beregningsreglerne opdateres
§ 4	Nye definitioner indsættes for accessorisk tjenesteydelse, oplysninger forud for aftaleindgåelsen, profilering, kombinations- og pakkesalg, rådgivningstjenester, førtidig tilbagebetaling og gældsrådgivningstjenester
§ 8, stk. 1-5	Nyaffattelse med direktivets udvidede oplysningskrav
§ 16, stk. 6	Ordændring som følge af direktivets nye beregningsmetoder
§ 16 a, stk. 5	Nyt punktum om en **yderligere ÅOP-illustration** ved risiko for væsentlig rentestigning på boligkreditaftaler
§ 23, stk. 1 og 2	Henvisningerne indskrænkes til alene at omfatte § 8, stk. 2, nr. 7, som konsekvens af ophævelsen af den hidtidige § 8, stk. 5
§ 26, stk. 1	Nyaffattelse, der præciserer retten til nedsættelse af de samlede omkostninger ved førtidig tilbagebetaling
Bilag 1	Nyaffattes med den nye standardformular

Indtil ikrafttrædelsen gælder den ovenfor beskrevne retstilstand uændret. Bemærk især, at nyaffattelsen af § 26, stk. 1, kan få betydning for det spørgsmål, Det Finansielle Ankenævn afviste som principielt i **39/2021** – om stiftelsesomkostninger skal reduceres forholdsmæssigt ved førtidig indfrielse.

For de generelle prækontraktuelle oplysningskrav, fortrydelsesretten og den brede ugyldighedsprøvelse henvises til praksisoversigten om kreditaftaler.

LOV

Kreditaftaleloven § 4 | Kreditaftaleloven § 16, stk. 6 | Kreditaftaleloven § 16a, stk. 5 | Kreditaftaleloven § 22 | Kreditaftaleloven § 23, stk. 1-2 | Kreditaftaleloven § 26, stk. 1

PRAKSIS

EU-Domstolen · Kautionskrav i forbrugerkredit: Omkostninger skal medregnes i ÅOP og kontraktvilkår kan efterprøves for urimelighed	13.03.2025
EU-Domstolen · Krav til angivelse af løbetid og ÅOP-antagelser i forbrugerkreditaftaler	23.01.2025
EU-Domstolen · Medlemsstaters ret til at fastsætte forskellige sanktioner for manglende kreditværdighedsvurdering og brud på oplysningspligt i forbrugerkreditaftaler (Sag C-339/23)	24.10.2024
EU-Domstolen · Åbenhed om årlige omkostninger i forbrugerkredit og vurdering af accessoriske tjenesteydelser	21.03.2024
EU-Domstolen · Sanktioner ved manglende kreditværdighedsvurdering af forbrugere trods fuld tilbagebetaling af kreditaftalen	11.01.2024
EU-Domstolen · Krav om præcis angivelse af de årlige omkostninger i procent (ÅOP) i forbrugerkreditaftaler	19.12.2019
Det finansielle ankenævn · Refusion af stiftelsesomkostninger ved førtidig indfrielse af billån	27.08.2021

REFERENCE Lovgrundlag

6 paragraffer

Kreditaftaleloven § 4	
Kreditaftaleloven § 8	stk. 2
Kreditaftaleloven § 16	
Kreditaftaleloven § 16a	
Kreditaftaleloven § 22	
Kreditaftaleloven § 23	stk. 1-4

MATERIALE Citerede afgørelser

44 afgørelser

EU-DOMSTOLEN · EUROPÆISK DOMSTOL 11

23.04.2026	Renter må ikke beregnes på kreditomkostninger – kun på det faktisk udbetalte lånebeløb (C-744/24)	C-744/24
13.03.2025	Kautionskrav i forbrugerkredit: Omkostninger skal medregnes i ÅOP og kontraktvilkår kan efterprøves for urimelighed	C-337/23
13.02.2025	Oplysningspligt og sanktioner i forbrugerkreditaftaler: Overvurderet ÅOP og uigennemskuelige gebyrændringer	C-472/23
23.01.2025	Krav til angivelse af løbetid og ÅOP-antagelser i forbrugerkreditaftaler	C-677/23
24.10.2024	Medlemsstaters ret til at fastsætte forskellige sanktioner for manglende kreditværdighedsvurdering og brud på oplysningspligt i forbrugerkreditaftaler (Sag C-339/23)	C-339/23
17.10.2024	Forbrugerkreditdirektivets anvendelsesområde ved 'køb nu, betal senere'-tjenester: Betydningen af morarenter og inkassoomkostninger for undtagelsen om rentefri kredit	C-409/23
21.03.2024	Åbenhed om årlige omkostninger i forbrugerkredit og vurdering af accessoriske tjenesteydelser	C-714/22

11.01.2024	Sanktioner ved manglende kreditværdighedsvurdering af forbrugere trods fuld tilbagebetaling af kreditaftalen	C-755/22
23.11.2023	Urimelige kontraktvilkår i forbrugerkreditaftaler: Omkostninger, retlig interesse og delvis ugyldighed	C-321/22
16.07.2020	Urimelige kontraktvilkår i realkreditlån: Omkostningsfordeling, oprettelsesgebyrer og forældelse i forbrugeraftaler	C-224/19
19.12.2019	Krav om præcis angivelse af de årlige omkostninger i procent (ÅOP) i forbrugerkreditaftaler	C-290/19

LANDSRETTEN · ANKEINSTANS 1

06.05.2025	Landsretssag om finansieringsselskabs tilbagebetalingspligt ved tandlægekliniks konkurs (trepartsforhold)	10439-12293

BYRETTEN · FØRSTE INSTANS 1

03.03.2008	Ford Credit mod Skyldneren: Uenighed om opsigelse af billån grundet manglende kaskoforsikring	820-923

DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS 21

31.10.2025	Krav om tilbagebetaling af stiftelsesomkostninger og omkostningsfri omlæggelse af lån efter boligkøb afvist	311/2025
16.01.2023	Spørgsmål om nedsættelse af månedlig ydelse på lån og overholdelse af ÅOP-loft	85/2022
27.08.2021	Refusion af stiftelsesomkostninger ved førtidig indfrielse af billån	39/2021
07.09.2020	Indsigelse mod opsigelse af boligkredit og gebyr på 144.250 kr. efter Finanstilsynets påbud til andelskasse	453/2019
16.09.2019	Erstatningskrav for forsinket indfrielse af realkreditlån og tvist om stiftelsesomkostninger ved låneomlægning	133/2019
29.11.2018	Indsigelse om manglende oplysning om debitorrente i billån og efterfølgende korrektion samt indsigelse mod gebyrforhøjelse	309/2017
09.11.2018	Manglende oplysning om ÅOP i gældsbrev fører til nedsættelse af renten på privatlån	314/2017
11.12.2017	Indsigelse mod pengeinstitutgebyrer ved realkreditfinansiering – realkreditinstituttets oplysningspligt om tredjepartsomkostninger	21708061/0
09.05.2014	Afvisning af indsigelse mod stiftelsesomkostninger og gebyrer i et kortvarigt kundeforhold hos DiBa Bank	198/2013
13.11.2013	Indsigelser mod tinglysningsomkostninger, renter og gebyrer i forbindelse med bilfinansiering	23/2013
06.09.2013	Bank pålagt at tilbagebetale gebyrer på valutalån grundet manglende oplysning om kreditomkostninger	548/2012
23.10.2012	Frifindelse af Nykredit i sag om fejloplysning om ÅOP i rådgivningsskema vedrørende F10-lån	21206070/2012

09.09.2009	Tvist om størrelsen af stiftelsesomkostninger på en købekontrakt til bilfinansiering	61/2009
08.11.2006	Størrelse af stiftelsesomkostninger ved bilfinansiering og spørgsmål om urimelighed	178/2005
26.09.2006	Vurdering af stiftelsesomkostningers rimelighed ved køb af bil på købekontrakt	23/2006
04.05.2006	Størrelsen af stiftelsesomkostninger på billån og spørgsmålet om udsættelse af sagen	23a/2006
09.03.2006	Pengeinstituts finansieringsselskab får medhold i udsættelse af sag om bilgebyrer grundet verserende landsretssag	319a/2005
02.11.2005	Tvist om rimelighed af stiftelsesomkostninger på billån og sagens udsættelse på landsretsafgørelse	161/2005
09.12.2004	Stiftelsesomkostninger for billån på 8.950 kr. nedsat grundet vildledende prisstruktur	185 /2004
26.02.2004	Nedsættelse af urimelige stiftelsesomkostninger og dokumentgebyr i bilfinansieringssag	291/2003
14.05.2002	Nedsættelse af rykkergebyrer og manglende hjemmel til opkrævningsgebyr ved kreditaftale	49/2002

FORBRUGEROMBUDSMANDEN · NÆVN / KLAGEINSTANS 10

04.06.2025	Bilproducent politianmeldt for vildledende prisoplysninger og mangelfuld kreditmarkedsføring
28.11.2023	Virksomhed politianmeldt for mangelfuld oplysning om låneomkostninger i markedsføring af computerfinansiering
23.11.2017	Bank tilsidesatte oplysningspligten ved kreditaftaler: Manglende overensstemmelse mellem debitorrente og ÅOP
18.04.2016	Låneudbyder straffes for mangelfulde kreditoplysninger og vildledende renteangivelser i markedsføring af kviklån
26.08.2013	Forbrugerombudsmandens vurdering af oplysningskrav vedrørende gebyrer og provisioner i ÅOP-beregninger
19.07.2011	Bilforhandler politianmeldt for mangelfuld skiltning om ÅOP på lånetilbud
01.04.2009	Vildledende angivelse af ÅOP i annoncer for låneformidling
28.11.2007	Restgældsrabat ved brug af kontokort kan ikke betragtes som en negativ omkostning i ÅOP-beregning
15.05.2004	Manglende inklusion af gebyrer i ÅOP-beregning i strid med Kreditaftaleloven
28.04.2004	Forbrugerombudsmandens fokus på aftalevilkår og oplysningspligt ved brugtvognshandel

FORARBEJDE Betænkninger

2 referencer

Betænkning nr. 1509 om gennemførelse af forbrugerkreditdirektivet

nr. 1509 · 2009 · Justitsministeriet

Betænkning om køb på kredit (Betænkning nr. 839/1978)

nr. 839 · 1978 · Justitsministeriet